

Şinasi aydemir., dr. y. mimar - şehirci / architect - planner (m. sc., uk)
kent ve bölge planlama bilim dalı, mimarlık bölümü, inşaat-mimarlık fakültesi, k. t. ü., trabzon
urban and regional planning division, department of architecture, faculty of civil eng. and architecture, black sea technical university., trabzon.

25.12.1981

TRABZON BELEDİYESİ HALK JÜRİSİ TOPLANTISI:

TRABZONUN İMAR SORUNLARI ÜZERİNDE BİR DEĞERLENDİRME.

Trabzon göreceli olarak çevre kentlerden daha yavaş büyümektedir ve bu durumu ile Trabzon, çevre kentlerin bir bakıma baskısı altındadır. Bu baskı kendini çeşitli şekillerde arazi kullanımı ve arazi talebi olarak göstermektedir. Yine bir başka şekilde, bu baskı kent yönetimi üzerinde de görülmektedir, kent trafiğinin düzenlenmesi ve yönetimi gibi. Bütün bunlar, sorunların bölge ölçeğindeki yansımalarıdır.

İmar sorunlarına kent ölçeğinde bakıldığında, en önemli sorunun toprak ve mülkiyet sorunu olduğudur, yani parçalı ve çok hisseli bir mülkiyet düzeni ve sınırlı-hiç olmazsa şimdilik- toprak arzının yarattığı sıkışıklıktır. Mülk sahiplerince, geçtiğimiz yıllarda, planda kamu yararına ayrılan alanların konut alanlarına katılması ve yapı nizamını değiştirme istekleri, planı ilkelerinden saptırmaya zorlayan başlıca isteklerdir. Belediye ye yapılan başvuruların çoğunluğu, planda yol-otopark ve yeşil alanların koruma terki, yeni konut alanları alanlara açılması ve sanayi-ticaret ve turistik tesisler için yer ayrılması konularında belirginleşmektedir. Bu tür istekler ise sonuçta planın öngördüğü yoğunlukları artırıcı gelişmeleri ortaya çıkarmıştır. Planın kendisi ise bu tür gelişmelere karşılık verecek ön tahminlere göre yapılmamıştır.

Son on yıllık süre içinde Trabzon Belediye'si kurulları imar planı uygulamasını mülk sahipleri lehine kolaylaştırıcı bir tutum izlerken kamu yararını kollamaktan ve plan bütünlüğünü korumaktan uzak kalmışlardır, ve plana karşı plansız davranışⁱⁿ geçirdiğimiz seçim dönemlerinde ve dengesiz politik ortamda çok sıkı ilişkili olduğu görülmüştür. Bu dönemlerde plan tadilat isteklerinde artışlar izlenmiştir.

şinasi aydemir., dr. y. mimar - şehirci / architect - planner (m. sc., uk)
kent ve bölge planlama bilim dalı, mimarlık bölümü, inşaat-mimarlık fakültesi, k. t. ü., trabzon
urban and regional planning division, department of architecture, faculty of civil eng. and architecture, black sea technical university., trabzon.

.2.

Flanda değişiklik isteklerinin kent içindeki dağılımı; Belediye-Kız Sanat Enstitüsü ve Sahil yolu arasındaki alanda, Atapark ve Sigorta Hastanesi çevresinde, Fatih Camii-Tekel-Çarşı Camii arasında, Erdoğan girişinde, Esentepe-Fatih Parkı çevresinde yoğunlaşmaktadır. Böylece plan alanının yaklaşık %3 kadar bir alan başvuru sahipleri lehine kullanıma açılmıştır. Bu nedenlerle yer yer, planın öngördüğü yoğunluklar ³⁰⁰ 1.5/ 2 katına çıkmıştır.

Bu tür yoğunluk artışlarının çeşitli olumsuz etkileri görülmektedir. Fiziksel Çevre-Kent- kötüleşmekte, yeterli gün ışığı alınamamakta, ve doğal havalandırma engellenmektedir. Trabzon gibi nemli iklime sahip bölgelerde ise bu tür uygulama ve sonuçları çevre sağlığına elverişsiz koşulların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ayrıca yoğunluk artışı mevcut alt yapıyı (içme suyu, kanalizasyon, vb.) zorlamakta, ulaşım sistemini yetersiz hale getirmektedir.

Planın uygulamasını denetlemede Belediyenin teknik kadroları da yetersiz kalmıştır. Son on yılda sadece iki yıl için bir mimar imar müdürü olarak atanabilmektedir. Diğer zamanlarda bu görev, planlama eğitimleri olmayan kişilerce yürütülmüştür.

Yatırımcı kuruluşlar da plan ilkelerinden bağımsız hareket etme eğilimi göstermişlerdir. Bu kuruluşlar kendi hizmetlerinin gereği olan yapı ve makina parklarının yer seçiminde plan bütünlüğünden bağımsız hareket etmektedirler.

Parasal kaynaklardan imar işlerine ayrılan paylarda 1973 ten buyana sürekli olarak düşmektedir. 1973 te imara ayrılan pay genel bütçenin %2 i iken bu oran 1981 e kadar yaklaşık %02 olarak kalmıştır. Bu para ile ise belirli bir imar uygulaması yapılamaz. Bütçe harcamalarının büyük bir bölümü ancak personel giderlerini karşılayabilmektedir.

- Sonuç: 1. İmar planının stratejik kararlarından biri olan tanjant yol açılmıştır ve plan büresi içinde de açılması olasılığı zayıftır.
2. Flanda öngörülen arazi kullanım kararları büyük ölçüde yerine getirilememiştir (fuar alanı, kavşaklar, genel ulaşım sistemi gibi).
3. Flanda öngörülen kullanım değişikliklerinde doğacak çevre yararı etkisi planın arazi kullanım kararlarına yansımamıştır. Çevreden gelecek baskı-dikkate alınmamıştır. Revizyonlar sırasında daha önceki aksaklıkları düzeltici bir yol izlenmemiş, daha önceki uygulamalar çok yönlü değerlendirilmemiştir.